

STORTINGET

Innst. 310 L

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Prop. 238 L (2020–2021)

Innstilling fra justiskomiteen om Lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven)

Til Stortinget

Sammendrag

Justis- og beredskapsdepartementet legger i proposisjonen frem forslag til ny lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven). Loven skal erstatte voldsoffererstatningsloven og voldsoffererstatningsforskriften.

Departementet viser til at et klart etisk og juridisk utgangspunkt er at skadevolderen er økonomisk ansvarlig for sine handlinger. I forslaget til ny voldserstatningslov rendyrkes dette utgangspunktet. Ny lov følger alminnelig erstatningsrett, slik at statens utbetaling til den voldsutsatte skal tilsvare det beløpet skadevolderen er ansvarlig for. På denne måten kan staten utbetale erstatning i tråd med domstolenes utmåling og samtidig fremme regresskrav mot skadevolderen for det samme beløpet.

Målet er at ordningen skal bli enkel, forutsigbar, rettferdig og langt mer effektiv, samtidig som rettssikkerheten til partene styrkes. Om lag 67 pst. av sakene det utbetales voldsoffererstatning for i dag, har vært behandlet av domstolene. Med forslaget vil alle som ved dom er tilkjent erstatning fra skadevolderen for nærmere angitte volds- eller seksuallovbrudd, dersom de ønsker det, få utbetalt erstatningen fra staten tilnærmet automatisk og umiddelbart. De skal altså ikke måtte frem-

me en søknad om voldserstatning, slik de må i dag. En rask avklaring vil hjelpe de voldsutsatte med å legge hendelsene bak seg og begrense deres økonomiske bekymringer. Systemet er basert på at hele erstatningskravet fremmes og behandles i straffesaken, som straffeprosessloven legger opp til. Slik blir erstatningskravet behandlet tidligere i straffesakskjeden, og avgjørelsen får høy kvalitet og vil i større grad oppleves rettferdig. Dessuten blir det ikke nødvendig at voldserstatningsmyndighetene foretar en ny behandling av erstatningskravet, slik de gjør i dag.

Dersom et krav ikke er modent, og av den grunn ikke kan fremmes og behandles i straffesaken, foreslår departementet at den voldsutsatte kan fremme søknad om tilleggserstatning for Kontoret for voldsoffererstatning. Tilsvarende skal gjelde dersom en forverring av den voldsutsattes helse gir grunnlag for ny behandling av kravet i medhold av skadeserstatningsloven § 3-8.

I høringsnotatet ble det foreslått at dersom den påståtte skadevolderen er kjent, men straffesaken ikke ender med domstolbehandling, ville det være nødvendig med sivil dom mot skadevolderen for å få erstatning fra staten. Avgjørelsen av slike krav ligger i kjernen av domstolenes oppgaver, og hensynet til både den voldsutsatte og den påståtte skadevolderen taler i mange tilfeller for at erstatningskravet behandles på den betryggende måten en domstolbehandling innebærer. Forslaget møtte stor motstand, blant annet fordi terskelen for å gå til sivil søksmål er høy, særlig for personer som har blitt utsatt for volds- eller seksuallovbrudd. Departementet har derfor endret forslaget. I proposisjonen foreslås det at voldsutsatte i saker som ikke har blitt behandlet av domstolene, skal kunne fremme søknad om erstatning for Kontoret for voldsoffererstatning. Dersom den påståtte skadevolderen er kjent, skal vedkommende være

part i saken og holdes ansvarlig for erstatningsbeløpet. Av hensyn til den påståtte skadevolderens rettssikkerhet skal vedkommende ha anledning til å motsette seg forvaltningsbehandling. Bringer den voldsutsatte kravet mot den påståtte skadevolderen inn for domstolene, skal staten dekke partenes sakskostnader, og partene skal ikke kunne dømmes til å betale statens kostnader. Denne behandlingsmåten foreslås benyttet i alle saker der det ikke foreligger dom for erstatningskravet. Er den påståtte skadevolderen død eller ukjent, behandles erstatningssøknaden av Kontoret for voldsoffererstatning uten en motpart.

Departementet foreslår at virkeområdet til ny lov utelukkende knyttes til konkrete straffebud. Slik kan den voldsutsatte lett forutse om hun eller han er omfattet av ordningen. Virkeområdet er noe innskrenket sammenlignet med dagens ordning. Statens samlede utbetalinger til de voldsutsatte vil likevel forbli på samme nivå som med dagens lov, fordi flere vil få erstatning for hvert enkelt straffebud. Det skyldes at det ikke blir stilt tilleggsvilkår om for eksempel at den voldsutsatte har lidt personskade. Dessuten vil de som har dom for erstatning, ikke behøve å fremme søknad for å få utbetalt erstatning, mens det i dag er mange som ikke søker om erstatning fra staten. Samtidig vil de som er utsatt for relativt sett mindre alvorlige lovbrudd, ikke få erstatning fra staten.

Departementet foreslår at ny lov skal følge alminnelig erstatningsrett, slik at de som har krav på erstatning fra skadevolderen, eller ville hatt det dersom skadevolderen var kjent og i live, er de samme som skal ha rett på erstatning fra staten. Det foreslås at skadeserstatningslovens utmålingsregler for skade på person, menerstatning, erstatning for en persons død og oppreisning gis direkte anvendelse. Slik blir det samsvar mellom det skadevolderen dømmes til å betale den voldsutsatte, og det staten skal betale. Det foreslås at det ikke lenger utbetales erstatning for eiendeler den voldsutsatte hadde på seg.

Selv om ordningen skal følge alminnelig erstatningsrett, foreslår departementet at det ikke utbetales mer enn 60 ganger grunnbeløpet i folketrygden (G) i erstatning per person per sak, men at staten i særlige tilfeller kan utbetale mer. 60 G tilsvarer 6,4 mill. kroner per 1. mai 2021. Videre foreslår departementet at erstatningen ikke skal settes ned på grunn av skadevolderens alder, utilregnelighet eller andre forhold på skadevolderens side. For erstatningskrav som skal behandles av Kontoret for voldsoffererstatning fordi det ikke foreligger dom, kan erstatningen settes ned eller bortfalle dersom det ikke er rimelig at staten betaler erstatning, for eksempel fordi den voldsutsatte har involvert seg i et kriminelt miljø og voldshendelsen er et resultat av dette.

Departementet foreslår at loven skal gjelde for handlinger skjedd i Norge, og at det bare utbetales erstatning for handlinger skjedd i utlandet dersom straffesaken er behandlet av en norsk domstol og den voldsutsatte er bosatt i Norge.

Et av hovedmålene med forslaget til ny lov er å sikre at skadevolderen stilles til ansvar for sine handlinger i langt større grad enn i dag. Departementet foreslår å lovfeste at staten skal kreve regress i saker der det foreligger dom mot skadevolderen, samt i saker der det ikke foreligger dom, men skadevolderen er kjent og kravet er behandlet av Kontoret for voldsoffererstatning. Statens regresskrav skal tilsvare det som utbetales til den voldsutsatte. Unntak gjelder for de helt få tilfellene der staten utbetaler erstatning selv om skadevolderen ikke er ansvarlig for erstatningsbeløpet, eller bare delvis er ansvarlig for erstatningsbeløpet, for eksempel fordi skadevolderen er et barn eller er utilregnelig. Det skal kreves regress umiddelbart etter at erstatningen er utbetalt til den voldsutsatte. Slik vil staten i større grad få dekning for det som er utbetalt. Beregninger viser at forslaget til ny lov vil gi en økning i regressinntekter for staten på om lag 135 mill. kroner knyttet til utbetalinger av volds-erstatning i et gitt år. Skadevolderne vil imidlertid bruke tid på å betale regresskravet, og det vil derfor ta mange år før inntekten kommer inn i sin helhet.

Som en konsekvens av at det nå foreslås at Kontoret for voldsoffererstatning også skal behandle saker der skadevolderen skal holdes ansvarlig for erstatningsbeløpet, foreslår departementet å innføre tre ulike frister for å fremme krav om volds-erstatning. I saker der det foreligger dom om erstatning, foreslås det at kravet må fremmes for Kontoret for voldsoffererstatning innen seks måneder etter at dommen mot skadevolderen er rettskraftig. Den voldsutsatte skal i forbindelse med meddelelsen av dommen få melding om at vedkommende kan få erstatningen utbetalt av staten. I disse sakene vil den voldsutsatte utelukkende måtte bekrefte at vedkommende ønsker at staten betaler erstatningen. I saker som skal behandles av Kontoret for voldsoffererstatning, foreslår departementet at kravet må fremmes før kravet mot den påståtte skadevolderen er foreldet. I saker som skal behandles av Kontoret for voldsoffererstatning der den påståtte skadevolderen er død eller ukjent, foreslår departementet at den voldsutsatte må fremme kravet innen ett år etter at det er fattet endelig påtaleavgjørelse i saken.

Departementet foreslår at Kontoret for voldsoffererstatning skal ha ansvar for utbetaling av erstatning i saker med dom. De skal utbetale beløpet som skadevolderen er dømt til å betale, og det skal ikke fattes vedtak og ikke være adgang til å klage på utbetalingen. I saker som ikke er behandlet av domstolene, skal Kontoret for voldsoffererstatning behandle erstatningskravet, og

vedtaket skal kunne påklages til Statens sivilrettsforvaltning, i stedet for en nemnd.

Departementet foreslår at det gis en egen bestemmelse i voldserstatningsloven for dekning av partenes advokatutgifter til søknad og behandling av erstatningskravet hos Kontoret for voldsoffererstatning. Advokatutgiftene skal dekkes dersom sakens omfang eller kompleksitet tilsier det. Bestemmelsen trer i stedet for bestemmelser i straffeprosessloven og rettshjelploven. Bistand til å søke om erstatning skal altså ikke lenger inngå i bistandsadvokatens oppdrag eller kunne dekkes etter rettshjelploven. Det foreslås at særbestemmelsen i voldserstatningsloven også skal gjelde ved klagebehandlingen i stedet for forvaltningsloven § 36.

Endelig foreslås det at loven skal gjelde for alle saker der det søkes om erstatning fra staten etter ikrafttredelsen, men at ordningen fortsatt skal være avgrenset mot forhold skjedd før 1975. I tillegg skal loven få virkning for allerede behandlede saker dersom voldsoffererstatningen ble avkortet fordi den øvre grensen var lavere enn 60 G per person per sak, og den voldsutsatte eller dennes etterlatte ved dom er tilkjent høyere erstatning fra skadevolderen.

Departementets forslag til ny lov tar sikte på at statens samlede utbetalinger til de voldsutsatte forblir på samme nivå som ved en videreføring av dagens ordning. En viktig forutsetning for den nye ordningen er at det er domstolene som i hovedsak skal behandle de voldsutsattes erstatningskrav. Kontoret for voldsoffererstatning vil behandle langt færre saker enn i dag. Videre vil statens regressinntekter øke betydelig, fordi staten vil kreve regress for en vesentlig større andel av erstatningsutbetalingene enn etter dagens ordning, og fordi regresskravene vil bli fremmet langt tidligere enn i dag. Det vises for øvrig til proposisjonen for departementets vurdering av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kamzy Gunaratnam, Odd Harald Hovland og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss og Sveinung Stensland, fra Senterpartiet, Ivar B. Prestbakmo og Else Marie Rødby, fra Fremskrittspartiet, lederen Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Andreas Sjalg Unneland, og fra Venstre, Ingvild Wettrhus Thorsvik, viser til Prop. 238 L (2020–2021) Lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven).

Komiteen viser videre til at Justis- og beredskapsdepartementet i proposisjonen foreslår en ny lov om er-

statning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven). Loven skal erstatte voldsoffererstatningsloven og voldsoffererstatningsforskriften.

Komiteen viser til at et klart etisk og juridisk utgangspunkt er at skadevolderen er økonomisk ansvarlig for sine handlinger. I forslaget til ny voldserstatningslov reddykes dette utgangspunktet. Ny lov følger alminnelig erstatningsrett, slik at statens utbetaling til den voldsutsatte skal tilsvare det beløpet skadevolderen er ansvarlig for. På denne måten kan staten utbetale erstatning i tråd med domstolenes utmåling og samtidig fremme regresskrav mot skadevolderen for det samme beløpet.

Komiteen merker seg at målet er at ordningen skal bli enkel, forutsigbar, rettferdig og mer effektiv, samtidig som rettssikkerheten til partene styrkes. Om lag 67 pst. av sakene det utbetales voldsoffererstatning for i dag, har vært behandlet av domstolene. Med forslaget vil alle som ved dom er tilkjent erstatning fra skadevolderen for nærmere angitte volds- eller seksuallovbrudd, dersom de ønsker det, få utbetalt erstatningen fra staten tilnærmet automatisk og umiddelbart. De skal altså ikke måtte fremme en søknad om voldserstatning, slik de må i dag. Komiteen viser til at en rask avklaring vil hjelpe de voldsutsatte med å legge hendelsene bak seg og begrense deres økonomiske bekymringer. Komiteen viser til at systemet er basert på at hele erstatningskravet fremmes og behandles i straffesaken, som straffeprosessloven legger opp til. Slik blir erstatningskravet behandlet tidligere i straffesaksjeden, og avgjørelsen får høy kvalitet og vil i større grad oppleves rettferdig. Dessuten blir det ikke nødvendig at voldserstatningsmyndighetene foretar en ny behandling av erstatningskravet, slik de gjør i dag.

Komiteen viser til at departementet foreslår at dersom et krav ikke er modent, og av den grunn ikke kan fremmes og behandles i straffesaken, kan den voldsutsatte fremme søknad om tilleggserstatning for Kontoret for voldsoffererstatning. Tilsvarende skal gjelde dersom en forverring av den voldsutsattes helse gir grunnlag for ny behandling av kravet i medhold av skadeserstatningsloven § 3-8.

Komiteen viser til at forslaget i høringsnotatet om at dersom den påståtte skadevolderen er kjent, men straffesaken ikke ender med domstolsbehandling, ville det være nødvendig med sivil dom mot skadevolderen for å få erstatning fra staten, møtte stor motstand, blant annet fordi terskelen for å gå til sivil søksmål er høy, særlig for personer som har blitt utsatt for volds- eller seksuallovbrudd. Komiteen viser til at departementet derfor endret forslaget. I proposisjonen foreslås det at voldsutsatte i saker som ikke har blitt behandlet av domstolene, skal kunne fremme søknad om erstatning for Kontoret for voldsoffererstatning. Komiteen viser til at departementet foreslår at i de saker der den påståt-

te skadevolderen er kjent, skal vedkommende være part i saken og holdes ansvarlig for erstatningsbeløpet. Av hensyn til den påståtte skadevolderens rettssikkerhet skal vedkommende ha anledning til å motsette seg forvaltningsbehandling. Bringer den voldsutsatte kravet mot den påståtte skadevolderen inn for domstolene, skal staten dekke partenes sakskostnader, og partene skal ikke kunne dømmes til å betale statens kostnader. Komiteen viser til at i de saker der den påståtte skadevolderen er død eller ukjent, behandles erstatningssøknaden av Kontoret for voldsoffererstatning uten en motpart.

Komiteen viser til at departementet foreslår at virkeområdet til ny lov utelukkende knyttes til konkrete straffebud. Komiteen viser til at departementet begrunner dette med at den voldsutsatte lett skal kunne forutse om hun eller han er omfattet av ordningen. Komiteen viser til at dette innskrenker virkeområdet noe sammenlignet med dagens ordning.

Komiteen viser til at departementet legger til grunn at statens samlede utbetalinger til de voldsutsatte vil forbli på samme nivå som med dagens lov, fordi flere vil få erstatning for hvert enkelt straffebud. Det skyldes at det ikke blir stilt tilleggsvilkår om for eksempel at den voldsutsatte har lidt personskade. Dessuten vil de som har dom for erstatning, ikke behøve å fremme søknad for å få utbetalt erstatning, mens det i dag er mange som ikke søker om erstatning fra staten. Samtidig vil de som er utsatt for relativt sett mindre alvorlige lovbrudd, ikke få erstatning fra staten.

Komiteen viser til at departementet foreslår at ny lov skal følge alminnelig erstatningsrett, slik at de som har krav på erstatning fra skadevolderen, eller ville hatt det dersom skadevolderen var kjent og i live, er de samme som skal ha rett på erstatning fra staten. Komiteen viser til at det foreslås at skadeserstatningslovens utmålingsregler for skade på person, menerstatning, erstatning for en persons død og oppreisning gis direkte anvendelse. Slik blir det samsvar mellom det skadevolderen dømmes til å betale den voldsutsatte, og det staten skal betale. Det foreslås at det ikke lenger utbetales erstatning for eiendeler den voldsutsatte hadde på seg.

Komiteen viser til at departementet foreslår at det ikke utbetales mer enn 60 ganger grunnbeløpet i folketrygden (G) i erstatning per person per sak, men at staten i særlige tilfeller kan utbetale mer. Komiteen viser til at departementet foreslår at erstatningen ikke skal settes ned på grunn av skadevolderens alder, utilregnelighet eller andre forhold på skadevolderens side. Komiteen viser til at departementet foreslår at i erstatningskrav som skal behandles av Kontoret for voldsoffererstatning fordi det ikke foreligger dom, kan erstatningen settes ned eller bortfalle dersom det ikke er rimelig at staten betaler erstatning, for eksempel fordi

den voldsutsatte har involvert seg i et kriminelt miljø og voldshendelsen er et resultat av dette.

Komiteen viser til at departementet foreslår at loven skal gjelde for handlinger skjedd i Norge, og at det bare utbetales erstatning for handlinger skjedd i utlandet dersom straffesaken er behandlet av en norsk domstol og den voldsutsatte er bosatt i Norge.

Komiteen viser til at et av hovedmålene med forslaget til ny lov er å sikre at skadevolderen stilles til ansvar for sine handlinger i langt større grad enn i dag. Departementet foreslår å lovfeste at staten skal kreve regress i saker der det foreligger dom mot skadevolderen, samt i saker der det ikke foreligger dom, men skadevolderen er kjent og kravet er behandlet av Kontoret for voldsoffererstatning. Statens regresskrav skal tilsvare det som utbetales til den voldsutsatte.

Komiteen viser til at departementet foreslår at Kontoret for voldsoffererstatning skal ha ansvar for utbetaling av erstatning i saker med dom. De skal utbetale beløpet som skadevolderen er dømt til å betale, og det skal ikke fattes vedtak og ikke være adgang til å klage på utbetalingen. I saker som ikke er behandlet av domstolene, skal Kontoret for voldsoffererstatning behandle erstatningskravet, og vedtaket skal kunne påklages til Statens sivilrettsforvaltning i stedet for en nemnd.

Komiteen viser til at departementet foreslår at det gis en egen bestemmelse i voldserstatningsloven om dekning av partenes advokatutgifter til søknad og behandling av erstatningskravet hos Kontoret for voldsoffererstatning.

Komiteen viser til at departementets forslag til ny lov tar sikte på at statens samlede utbetalinger til de voldsutsatte forblir på samme nivå som ved en videreføring av dagens ordning. En viktig forutsetning for den nye ordningen er at det er domstolene som i hovedsak skal behandle de voldsutsattes erstatningskrav. Kontoret for voldsoffererstatning vil behandle langt færre saker enn i dag. Videre vil statens regressinntekter øke betydelig, fordi staten vil kreve regress for en vesentlig større andel av erstatningsutbetalingene enn etter dagens ordning, og fordi regresskravene vil bli fremmet langt tidligere enn i dag. Det vises for øvrig til proposisjonen for departementets vurdering av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget.

Komiteen viser til at det i komiteens muntlige høring 18. januar 2022 ble fremmet en rekke innvendinger mot lovforslaget. Komiteen registrerer at flere aktører mener at forslaget fra departementet vil redusere rettssikkerheten for ofre for vold og overgrep dersom det ikke foretas vesentlige endringer i lovforslaget.

Generelle merknader

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at Stortinget i

mange år har etterlyst endringer i voldsoffererstatningsloven. Blant annet ba et enstemmig storting regjeringen fremme forslag til ny lov i løpet av 2020 i vedtak 124 (2019–2020) under behandlingen av Dokument 8:5 (2019–2020). Dagens lov er komplisert og vanskelig tilgjengelig. Saksbehandlingstiden er i mange saker for lang, noe som blant annet skyldes at loven er komplisert, og at det er manglende kapasitet ved Kontoret for voldsoffererstatning. Et stort antall av høringsinstansene har gitt uttrykk for at dagens regelverk er uoversiktlig og uforutsigbart, og at voldsoffererstatningsordningen fungerer dårlig.

Disse medlemmer mener det er behov for en ny lov som kan sikre raskere og enklere utbetaling av erstatning til voldsutsatte. Det er bred oppslutning om store deler av lovforslaget, men det er nødvendig med enkelte endringer for å sikre at staten ivaretar voldsfrenes rettigheter på en god måte.

Disse medlemmer vil vise til at lovforslaget innebærer en reform av ordningen. Om lag 70 pst. av de som har rett til erstatning fra staten, vil få erstatningen utbetalt tilnærmet automatisk etter at dommen i straffesaken er rettskraftig. En situasjon hvor volds ofre slipper å sende søknad om erstatning og vente på utbetaling, vil være en stor fordel for de voldsutsatte og en betydelig forbedring fra dagens situasjon. Dette er det bred enighet om blant høringsinstansene.

Disse medlemmer mener en viktig endring med den nye loven vil bli at virkeområdet til ny voldserstatningslov er angitt ved straffebud, jf. lovforslagets § 1. I motsetning til med dagens lov vil det dermed ikke stilles tilleggsvilkår om personskade for å kunne få utbetalt erstatning. Vilkåret om personskade, som nå fjernes, har tidligere gjort at de mindre alvorlige straffebudene sjelden gir grunnlag for erstatning etter dagens lovverk. Etter ny lov vil alle som er utsatt for et av de angitte straffebudene, omfattes av ordningen. For eksempel vil flere som er utsatt for hendelser som beskrevet i § 282 (mis handling i nære relasjoner) og § 304 (seksuell handling med barn under 16 år), få erstatning etter ny ordning enn i dag.

Disse medlemmer vil presisere at dette er en viktig styrking av voldsoffererstatningstilbudet i Norge, en styrking som vil føre til at mange som under dagens ordning ikke ville søkt, med ny lov vil få utbetalt erstatning tilnærmet automatisk med den nye innretningen.

Disse medlemmer har merket seg at enkeltpersoner underveis i behandlingen av lovforslaget har ytret bekymring for at lovforslaget vil medføre en endring i ordningen med standardisert inntektstapserstatning for barn etter skadeserstatningsloven § 3-2 a. Bestemmelsen kommer blant annet til anvendelse når det skal utmåles voldsoffererstatning i medhold av dagens voldsoffererstatningslov. I Prop. 238 L (2020–2021) er det foreslått å videreføre at inntektstapserstatning til

barn skal utmåles etter skadeserstatningsloven § 3-2 a. Disse medlemmer presiserer derfor at lovforslaget ikke vil innebære endringer i hvordan fremtidig inntektserstatning til barn skal beregnes.

Disse medlemmer viser til proposisjonens omtale av en forskriftshjemmel for å kunne gi regler om å utbetale erstatning til barn som har opplevd vold mot en nærstående, i tilfeller der de ikke har krav på det etter alminnelige erstatningsregler. Disse medlemmer ser positivt på at lovforslagets § 15 inneholder en slik hjemmel, og mener dette er en viktig del av ordningen. Disse medlemmer forutsetter derfor at regjeringen prioriterer arbeidet med å legge fram en slik forskrift.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til de budsjettmessige konsekvensene av ny voldserstatningslov i forbindelse med nysalderingen av budsjettet for 2022.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet støtter proposisjonen slik den er fremlagt. Disse medlemmer peker på at det har blitt gjort omfattende endringer sammenlignet med forslaget som var på høring. Disse medlemmer viser også til at det var bred enighet om behovet for å revidere dagens lovverk i høringsrunden. Disse medlemmer mener den nye loven innebærer en forenkling og effektivisering av regelverket.

Disse medlemmer peker på at hovedformålet med loven er å understreke utgangspunktet om at skadevolderen skal være økonomisk ansvarlig for sine handlinger. Med loven vil utbetaling av erstatning bli langt mer effektiv enn i dag, noe som gjør det enklere for voldsutsatte å legge saken bak seg og gå videre. Disse medlemmer mener en opplisting av volds- eller seksuallovbrudd som gir rett til automatisk utbetaling ved dom, gjør ordningen mer forutsigbar og effektiv. Kravet om dom er viktig for å få en grundig behandling av kravet, noe som gir partene styrket rettssikkerhet.

Disse medlemmer viser til at deler av forslaget som gjaldt tilfeller hvor voldsofferet ikke har fått behandlet saken for domstolene, var gjenstand for diskusjon i den muntlige høringen. Etter proposisjonen vil voldsofferet i slike saker kunne fremme søknad om erstatning for Kontoret for voldsoffererstatning, hvorpå påstått skadevolder trekkes inn som part og holdes ansvarlig – forutsatt at vedkommende er kjent. Dersom påstått skadevolder motsetter seg forvaltningsbehandling av saken, kan voldsofferet bringe saken inn for domstolene. Staten vil i så fall ta regningen for hele domstolsbehandlingen. Disse medlemmer erkjenner at det kan være belastende for voldsofferet å bringe saken inn for domstolene med alt en slik rettsprosess innebærer. Samtidig mener disse medlemmer at adgang til å

motsette seg forvaltningsbehandling er viktig av hensyn til påstått skadevolders rettssikkerhet samt for å få en grundig behandling av kravet.

Disse medlemmer viser videre til at forslaget om å videreføre ordningen med at det løper forsinkelsesrenter på regresskravet, var gjenstand for kritikk i høringen i komiteen. Begrunnelsen for forslaget er for det første at forsinkelsesrenter gir en oppfordring til raskt å betale for seg, og at det har en kostnad for staten som kreditor å forskuttere erstatningsbeløpet uten å få renter på regresskravet. For det andre vil det løpe forsinkelsesrenter på voldsofferets krav mot skadevolderen. Selv om det at det løper forsinkelsesrenter, kan gjøre rehabiliteringen av enkelte domfelte vanskeligere, peker disse medlemmer på at ikke alle skadevoldere er ubemidlede.

Disse medlemmer understreker at i etterkant av lovens ikrafttredelse bør loven evalueres, slik at eventuelle utilsiktede konsekvenser blir korrigert. Det viktigste er etter disse medlemmers oppfatning at det kommer på plass en helt ny voldserstatningslov, hvor ordningen skal bli enkel, forutsigbar, rettferdig og langt mer effektiv, samtidig som rettssikkerheten til partene styrkes. Disse medlemmer peker på at flere kryssende hensyn må balanseres mot hverandre, og understreker betydningen av at forslaget innfører en ordning som er enkel for de voldsutsatte, og der skadevolderen holdes ansvarlig.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er et behov for å styrke offeromsorgen og voldsutsattes rettigheter og mulighet for oppreisning og erstatning. Dette medlem viser til at et hovedfunn i Oxford Research sin gjennomgang av og rapport om voldsoffererstatningsloven fra 2019 var at det betyr mye å motta voldsoffererstatning. Rapporten fant at det viktigste ikke var beløpets størrelse, men betydningen av å bli trodd og anerkjent som offer. Dette medlem viser til den sterke kritikken proposisjonen har møtt i høringsrundene, og behovet for å vesentlig endre lovforslaget for å sikre de voldsutsattes rettigheter.

Dette medlem mener proposisjonen ikke reddegjør godt nok for situasjonen for dem som med innskrenking av virkeområdet vil falle utenfor den nye erstatningsordningen. Dette medlem mener økonomiske hensyn og innsparing i for stor grad preger forslaget, og at de faglige argumentene for å utelate flere paragrafer ikke er gode nok. Dette medlem mener at man i tiden fra proposisjonen ble levert til Stortinget, og frem til den skal voteres over, ikke har fått gode nok svar om konsekvensene for de som nå vil falle utenfor loven. Dette medlem mener det derfor er nødvendig å sende lovforslaget i retur til regjeringen med et klart oppdrag om å utrede mulighetene for å fremme et lovfor-

slag som i større grad ivaretar hensynet til voldsutsatte som ønsker å søke voldsoffererstatning. Dette medlem understreker at det er behov for en ny lov, men at dagens lovforslag ikke i tilstrekkelig grad ivaretar voldsutsattes rettigheter og behov for bistand i søknadsprosessen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre fremmer følgende forslag:

«Prop. 238 L (2020–2021) Lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven) sendes tilbake til regjeringen.»

«Stortinget ber regjeringen utrede andre muligheter for betaling av regresskrav for innsatte i fengsler, herunder betaling i en viss prosent av disponibel inntekt.»

«Stortinget ber regjeringen utrede om utenlandske voldsutsatte bør få tilkjent voldserstatning i straffesaker behandlet ved norske domstoler, og i hvilket omfang.»

Komiteens medlem fra Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede et alternativ hvor voldsutøver får partsstatus slik som i proposisjonen, men hvor voldsutøver ikke kan motsette seg forvaltningsprosessen og slik føre saken inn i domstolssporet.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser videre til at dersom det ikke blir flertall for å sende loven tilbake til regjeringen, er det behov for å evaluere voldserstatningsloven to år etter ikrafttredelse. Dette er nødvendig for å undersøke konsekvensene av loven når det gjelder saksbehandlingssystem, virkeområdet og rettshjelp, og for å komme med nødvendige endringsforslag for å sikre en lov som styrker, og ikke svekker, voldsutsattes rettigheter.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen evaluere ny voldserstatningslov to år etter ikrafttredelse.»

Komiteens medlem fra Venstre stiller seg positiv til målet om at ordningen med erstatning fra staten til voldsutsatte skal bli enklere, mer forutsigbar og mer effektiv enn dagens ordning. Dette medlem viser til at Kontoret for voldsoffererstatning i dag prioriterer saker hvor det kan kreves regress fra skadevolder, og at forventet saksbehandlingstid i øvrige saker er på 20 måneder. Den nye ordningen, slik den er forespeilet i lovforslaget, vil være mer effektiv enn i dag i de tilfellene hvor det utbetales voldsoffererstatning etter at saken

først har vært behandlet i domstolsapparatet. Slik vil ressurser kunne frigjøres til å behandle andre saker.

Dette medlem viser til at saker hvor det kan kreves regress fra skadevolder, utgjør om lag 67 pst. av sakene det utbetales voldsoffererstatning for i dag. I disse sakene vil den nye ordningen innebære en nødvendig forenkling.

Dette medlem viser til at det er et samfunnsansvar å hjelpe den som blir rammet av en voldsforbrytelse.

Dette medlem viser til at i de tilfeller hvor saken blir anmeldt, blir saken ofte henlagt på grunn av bevisets stilling, fordi politiet ikke alltid kan bevise at vold eller overgrep har skjedd. Dette medlem viser i den forbindelse til høringsnotatet fra Stine Sofies Stiftelse, der det trekkes frem at dagens ordning gjør at voldsofre får en følelse av å bli trodd, på tross av en eventuell henleggelse av straffesaken. Voldsoffererstatningen har funget som en anerkjennelse fra staten, og den voldsutsatte får gjenopprettet skaden i form av erstatning.

Virkeområdet

Selv om komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet prinsipielt støtter endringen i lovens virkeområde, er det nødvendig med en utvidelse av lovens foreslåtte virkeområde i § 1. Disse medlemmer vil inkludere straffebudene inntatt i straffeloven §§ 251, 297 og 305 i listen over straffebud i den nye lovens § 1. Det vil sikre at flest mulig av de skadelidte som bør få voldsoffererstatning, får det. § 251 gjelder bruk av tvang. Straffelovens bestemmelse om § 297 omfatter de fleste tilfeller av seksuell trakassering som gir seg utslag i fysiske handlinger mot fornærmede. Straffeloven § 305 retter seg mot seksuelt krenkende atferd overfor barn under 16 år. Saker som føres etter § 305, omfatter typisk blotting og sending av seksualiserte meldinger.

Disse medlemmer mener saker som omhandler de tre ovennevnte paragrafene, er i det nedre sjiktet av saker som burde gi rett til voldsoffererstatning. Samtidig utgjør inntakelsen av disse paragrafene en viktig utvidelse av virkeområdet. Utvidelsen vil være i tråd med et politisk ønske om at staten skal gi erstatning også til de som er utsatt for disse volds- og seksuallovbruddene.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Voldserstatningsloven § 1 skal lyde:

§ 1 Saklig virkeområde

Den som har blitt utsatt for en forsettlig handling eller forsøk på en forsettlig handling som nevnt i straffeloven §§ 131, 155 a, 251, 253, 255, 257, 259, 264, 272, 273, 275, 282, 284, 291, 295, 296, 297, 299, 302, 304, 305, 312, 313, 314 eller 328 eller for en grovt uaktsom handling

som nevnt i straffeloven § 281 eller § 294, eller dennes etterlatte, har rett til erstatning fra staten.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at proposisjonen innsnevrer virkeområdet for loven, og at om dette blir stående, vil det svekke voldsutsattes rettigheter. Dette medlem mener det er behov for å se på alternativer for å sikre at en ny lov ikke fører til at større grupper av voldsutsatte som med dagens lov får voldserstatning, mister den muligheten ved vedtakelsen av en ny lov. Dette medlem mener derfor at loven primært bør sendes tilbake til regjeringen for nærmere utredning av konsekvensene av innskrenking av virkeområdet.

Dette medlem har forståelse for ønsket og behovet for en forenkling som kan tilrettelegge for mer automatiske utbetalinger. Dette medlem mener likevel ikke dette kan gå på bekostning av voldsofre. Dersom loven ikke sendes tilbake, må dermed virkeområdet utvides med flere paragrafer. Her vil dette medlem særlig trekke frem §§ 168 (brudd på oppholds- og besøksforbud eller beslutning om båndlegging), 237 (smitteoverføring), 251 (tvang), 266 (hensynsløs atferd), 266 a (alvorlig personforfølgelse), 271 (kroppskrenkelse), 288 (hensettelse i hjelpeløs tilstand mv.), 297 (seksuell handling uten samtykke), 305 (seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år), 311 (fremstilling av seksuelle overgrep mot barn og fremstilling som seksualiserer barn) og 327 (ran).

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre følgende forslag:

«Voldserstatningsloven § 1 skal lyde:

§ 1 Saklig virkeområde

Den som har blitt utsatt for en forsettlig handling eller forsøk på en forsettlig handling som nevnt i straffeloven §§ 131, 155 a, 168, 237, 251, 252, 253, 255, 257, 259, 264, 266, 266 a, 271, 272, 273, 275, 282, 284, 288, 291, 295, 297, 296, 299, 302, 304, 305, 311, 312, 313, 314, 327 eller 328 eller for en grovt uaktsom handling som nevnt i straffeloven § 281 eller § 294, eller dennes etterlatte, har rett til erstatning fra staten.»

Disse medlemmer viser til tidligere merknad om at det bør gjennomføres en evaluering av voldserstatningsloven etter to år. Disse medlemmer mener en slik evaluering bør se på muligheten for å ha en sikkerhetsventil i form av en skjønnsbestemmelse som sikrer at voldsofre som faller utenfor straffebestemmelsene, likevel kan få voldserstatning basert på søknad som tar utgangspunkt i sakens faktiske forhold.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede om virkeområdet i voldserstatningsloven kan suppleres med en skjønnsbestemmelse som sikrer voldserstatning til de som faller utenfor straffebestemmelsene, basert på sakens faktiske forhold, og fremme forslag om dette til Stortinget.»

Disse medlemmer viser til at etter dagens ordning skal den straffbare handlingen som hovedregel være anmeldt til politiet for at skadelidte skal ha krav på voldsoffererstatning. Disse medlemmer viser til dagens unntak fra krav om anmeldelse i «særlige tilfeller» i voldsoffererstatningsloven § 3 tredje ledd tredje punktum.

Disse medlemmer mener at det er svært problematisk at denne unntaksadgangen innskrenkes i det foreliggende lovforslaget, da det for enkelte kan være svært vanskelig å anmelde skadevolder. Dette gjør seg særlig gjeldende i saker hvor påstått voldsutøver er nærstående. Disse medlemmer mener at det også i den nye loven bør være adgang til å fravike hovedregelen om anmeldelse.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer forslag om at det inntas et nytt andre ledd i volds-erstatningsloven § 7, som sikrer fortsatt adgang til å fravike hovedregelen om anmeldelse i særlige tilfeller.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Voldserstatningsloven § 7 andre ledd skal lyde:

I særlige tilfeller kan erstatning ytes selv om forholdet ikke er anmeldt.

Lovforslagets andre til femte ledd blir tredje til sjette ledd.»

Disse medlemmer viser til at det i proposisjonen foreslås at loven skal gjelde for handlinger skjedd i Norge, og at det bare utbetales erstatning for handlinger skjedd i utlandet dersom straffesaken er behandlet av en norsk domstol og den voldsutsatte er bosatt i Norge. Disse medlemmer mener at dette vil innebære en betydelig svekkelse av gjeldende voldsoffererstatningsordning med tanke på lovbrudd begått på tvers av landegrensene, og da særlig med tanke på lovbrudd begått over internett.

Disse medlemmer mener at det skal kunne ytes voldserstatning dersom skadevolderen eller den voldsutsatte befant seg i Norge eller på norske jurisdiksjonsområder på skadetidspunktet, når særlige grunner tilsier det.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag

«Voldserstatningsloven § 3 tredje ledd skal lyde:

Dersom skadevolderen eller den voldsutsatte befant seg i Norge eller på norske jurisdiksjonsområder på skadetidspunktet, kan det ytes voldserstatning i andre

tilfeller enn nevnt i første og andre ledd når særlige grunner tilsier det.»

Disse medlemmer viser i denne forbindelse til Stine Sofies Stiftelses høringsvar. Stiftelsen anerkjenner at det er flere utfordringer med å yte erstatning til utenlandske barn som blir utsatt for overgrep foretatt av eller initiert av norske statsborgere. Stiftelsen mener allikevel at det er viktig å likestille forpliktelsene Norge har overfor norske og utenlandske barn som blir utsatt for vold eller seksuelle overgrep av norske statsborgere.

Disse medlemmer fremmer derfor forslag om at dette burde utredes nærmere, fremfor å begrense erstatningen til overgrepsutsatte barn til kun å dekke økonomisk tap.

Behandling av saker som ikke er bestemt ved dom

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at skadelidte kan fremme krav til Kontoret for voldsoffererstatning i saker innen lovens virkeområde som er henlagt på bevisets stilling med kjent gjerningsperson. Denne ordningen skiller seg fra for eksempel ordningen i Sverige, som ikke gir erstatning i slike saker.

Disse medlemmer understreker at en slik ordning må sees i sammenheng med den påståtte skadevolders rettigheter etter EMK art. 8. Lovforslaget legger derfor opp til at den påståtte skadevolderen skal være part i saken jf. § 7 i lovforslaget. Samtidig er det viktig å holde fast ved at ordningen først og fremst er til for å sikre at personer som har vært utsatt for et volds- eller seksuallovbrudd, eller dennes etterlatte, får rett til en erstatning. Det er derfor viktig å lage gode ordninger som sikrer at skadelidte slipper en unødvendig høy belastning i tilknytning til saksbehandlingen.

Disse medlemmer viser til at det i lovforslaget er foreslått at staten skal kreve regress også når kravet ikke er behandlet av domstolene. På bakgrunn av dette må påstått skadevolder kunne motsette seg forvaltningsbehandling og kreve at saken behandles av domstolene, dette for å ivareta skadevolders menneskerettigheter. En rekke organisasjoner var på høring bekymret for at en slik ordning vil bety at skadevolder kan tvinge saken over i et rettslig spor og framtinge en rettssak mellom skadelidte og påstått skadevolder. En sivil rettssak mellom de to partene vil fort kunne bety en betydelig økt belastning for skadelidte, og mange skadelidte vil kunne vegre seg for å kreve sin rett i frykt for en opprivende og retraumatiserende rettssak.

Disse medlemmer har forståelse for at dersom skadevolder skal holdes ansvarlig for erstatningsbeløpet, må skadevolderen ha mulighet til å prøve saken i sin helhet for domstolene. Samtidig er det svært uheldig

dersom en ordning som er til for å beskytte den svake part, legger opp til en saksgang der skadelidte står ansvarlig for saksføringen, og all den ekstrabelastningen det medfører.

For å unngå dette foreslår disse medlemmer at staten fjerner regresskravet i disse sakene. Ved å fjerne kravet om regress i saker som ikke er avgjort ved dom, kan Kontoret for voldsoffererstatning behandle saken og tilkjenne erstatning uten at påstått skadevolder kan kreve behandling gjennom sivil rettssak. Staten vil ved en slik ordning påta seg det fulle ansvaret for å sikre den skadelidte erstatning. Et hensyn som etter disse medlemmers skjønn må veie tyngre enn hensynet til at skadevolderen, og ikke fellesskapet, bør dekke erstatningen dersom skadevolderen er kjent. Denne endringen gjelder kun for saker som ikke blir avgjort ved dom. I det store flertallet av sakene vil derfor fortsatt skadevolder stilles ansvarlig også gjennom det økonomiske ansvaret.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, fremmer følgende forslag:

«Voldserstatningsloven § 7 skal lyde:

§ 7 *Utbetaling av erstatning som ikke er tilkjent ved dom*

Søknad om erstatning kan fremmes for Kontoret for voldsoffererstatning dersom forholdet er anmeldt og

- a) straffesaken er avsluttet uten domstolsbehandling,
- b) det er avsagt fraværdom eller inngått rettsforlik om erstatningskravet,
- c) erstatningskravet ikke ble behandlet i straffesaken fordi det åpenbart var mest hensiktsmessig å behandle kravet i sivilprosessens former, jf. straffeprosessloven § 427 femte ledd og § 428 fjerde ledd, eller fordi det var til uforholdsmessig ulempe for påtalemyndigheten å fremme kravet i straffesaken, jf. straffeprosessloven § 427 andre ledd andre punktum eller
- d) det vil være uforholdsmessig tyngende for den voldsutsatte eller dennes etterlatte å vente med å få erstatningskravet behandlet til straffesaken er avsluttet.

Søknaden må fremmes innen ett år etter at endelig påtaleavgjørelse er truffet. Er saken henlagt på grunn av strafferettslig foreldelse, må søknaden i tillegg være fremmet før kravet mot skadevolderen er foreldet etter reglene i foreldelsesloven.

Den som er utsatt for en handling som nevnt i § 1, eller dennes etterlatte, har rett til erstatning fra staten når skadevolderen er ansvarlig etter alminnelige erstatningsregler. Det får likevel ikke betydning for erstatningen om skadevolderen er død eller ukjent, eller ikke kan holdes ansvarlig for hele erstatningsbeløpet, jf. skadeserstatningsloven § 1-1, § 1-3 eller § 5-2 første punktum. Søknaden kan avslås dersom den voldsutsatte eller den-

nes etterlatte ikke i tilstrekkelig grad har bistått ved etterforskningen. I tillegg til det som følger av skadeserstatningsloven § 5-1, kan erstatningen settes ned dersom skaden er oppstått under slike forhold at det er urimelig at staten yter erstatning.

Den påståtte skadevolderen skal være part i saken og skal ved forkynning informeres om at Kontoret for voldsoffererstatning vil behandle erstatningskravet. Kontoret for voldsoffererstatning fatter vedtak om erstatning og utbetaler erstatningen når vedtaket er endelig avgjort. Om ikke annet følger av loven her, kommer forvaltningslovens bestemmelser til anvendelse.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om saksbehandlingen etter bestemmelsen her.»

«Voldserstatningsloven § 9 tredje ledd skal lyde:

Den som ikke har hatt kjennskap til kravet, eller som av andre grunner ikke kan bebreides for å ha unnlatt å komme med innsigelser til kravet, kan i særlige tilfeller bringe saken inn for domstolene selv om klageadgangen ikke har vært benyttet og søksmålsfristen i andre ledd er utløpt.»

Flertallet viser til forslaget om ny § 16 nr. 2 i lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer. Flertallet mener at loven skal lyde som før, uten de foreslåtte endringene i den foreliggende proposisjonen, og stemmer derfor mot dette forslaget.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at forslaget om at voldsopfre i saker som ikke blir behandlet av domstolene, må gå til sivil søksmål for å få voldserstatning, ville være en kraftig svekkelse av voldsopfres rettigheter. Dette medlem viser til at departementet derfor endret forslaget. I proposisjonen foreslås det at voldsutsatte i saker som ikke blir behandlet av domstolene, skal kunne fremme søknad om erstatning for Kontoret for voldsoffererstatning, men at skadevolder skal ha anledning til å motsette seg forvaltningsbehandling. Voldsofferet ville da igjen måtte gå til sivil sak. Dette medlem mener at også dette forslaget ville innebære en reell svekkelse av den voldsutsattes rettsstilling og være en svekkelse av voldserstatningsordningen. Dette medlem viser til at JURK i høringsrunden i Stortinget foreslo en alternativ regulering, hvor voldsutøver får partsstatus slik som i proposisjonen, men hvor voldsutøver ikke kan motsette seg forvaltningsprosessen og på den måten tvinge saken inn i domstolssporret. Voldsofferet vil i et slikt alternativ kunne få innvilget voldserstatning fra Kontoret for voldsoffererstatning. Ved voldsutøvers eventuelle ønske om overprøving av vedtaket vil staten være korrekt saksøkt. Dette medlem mener at med en slik regulering vil påstått voldsutøver sikres bedre enn i dag, med en rett til kontradiksjon i forvaltningsprosessen, noe som også kan bidra til å opplyse saken bedre og være mer i tråd med EMK. Dette

medlem viser til at forslaget vil lette byrden for voldsutsatte ved å sikre at de ikke må stå i en belastende sivil domstolsprosess.

Komiteens medlem fra Venstre er kritisk til at den foreliggende lovproposisjonen legger opp til at den påståtte voldsutøveren skal ha anledning til å motsette seg forvaltningsbehandling, og slik kunne «tvinge» saken inn i et rettslig spor. Dette medlem viser til at for mange kan terskelen for å ta en sak til domstolene være svært høy, og en slik prosess kan for enkelte også oppleves retraumatiserende.

Dette medlem viser til Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) sitt høringssvar, hvor det foreslås at det utredes et alternativ hvor voldsutøver får partsstatus slik som i proposisjonen, men hvor voldsutøver ikke kan motsette seg forvaltningsprosessen og slik «tvinge» saken inn i domstolssporet. Voldsofferet vil i et slikt alternativ kunne få innvilget voldsoffererstatning fra Kontoret for voldsoffererstatning, men ved voldsutøvers eventuelle ønske om overprøving av vedtaket vil det være staten som blir saksøkt. Slik vil det være staten som bærer den økonomiske risikoen for at vedtaket er korrekt. Voldsutøvers rett til kontradiksjon vil sikres bedre enn i dag i denne forvaltningsprosessen, noe som også kan bidra til å opplyse saken bedre. Dette medlem fremmer derfor forslag om at voldserstatningsloven § 7 tredje ledd tredje punktum strykes, og ordlyden i fjerde punktum endres, med den konsekvens at påstått skadevolder ikke skal ha anledning til å motsette seg forvaltningsprosessen og slik kunne føre saken inn i domstolssporet.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«§ 7 tredje ledd skal lyde:

Den påståtte skadevolderen skal være part i saken. Den påståtte skadevolderen skal ved forkynning informeres om at Kontoret for voldsoffererstatning vil behandle erstatningskravet og holde skadevolderen ansvarlig. Erstatningskravet kan ikke bringes inn for domstolene dersom det er tatt opp til behandling hos volds-erstatningsmyndighetene.»

Distriktshensynet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Kontoret for voldsoffererstatning er et forvaltningsorgan med god erstatningsrettslig kompetanse og er en viktig arbeidsplass i Vardø. Flertallet vil derfor understreke at det er ønskelig at denne kompetansen består og videreføres ved vedtakelsen av ny lov. Arbeidsplassene ved Kontoret for voldsoffererstatning i Vardø skal ikke gå tapt ved ikraft-tredelsen av ny lov. Kontoret for voldsoffererstatning representerer en viktig arbeidsplass i Vardø og er en del av et sterkt juridisk miljø, og dette miljøet bør styrkes, ikke

svekkes. Flertallet mener at regjeringen må legge til grunn at mest mulig av et eventuelt effektiviseringspotensial tas ut ved Statens sivilrettsforvaltnings hovedkontor i Oslo, og at det må vurderes tiltak for å styrke Kontoret for voldsoffererstatning, blant annet gjennom tilføring av nye oppgaver.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Kontoret for voldsoffererstatning i Vardø blir tilført andre oppgaver slik at bemanningen ved kontoret ikke reduseres. Stortinget ber også regjeringen vurdere tiltak for å styrke Kontoret for voldsoffererstatning.»

Retts hjelp

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er behov for å styrke retts hjelpen i voldserstatningssaker. Dette medlem viser til budsjettforliket, verbalpunkt 56, der Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til ny lov om støtte til retts hjelp i løpet av våren 2023, og vurdere ulike tiltak som kan forsterke retts hjelpsordningen for befolkningen, herunder forslagene i NOU 2020:5. Dette medlem viser til at retts hjelpsutvalget foreslo å fjerne voldserstatning og forhold av betydning for anmeldelse som prioritert saksområde. Om et slikt forslag blir fulgt opp i den ventede nye loven om støtte til retts hjelp, kan det ytterligere svekke voldsutsattes rettigheter til bistand. Dette medlem ber derfor regjeringen foreta en samlet vurdering av hvordan retts hjelpsordningen i voldserstatningssaker kan styrkes i forbindelse med arbeidet med en ny lov om støtte til retts hjelp, slik at vi sikrer at volds- sofne ikke får et dårligere retts hjelpstilbud enn i dag.

Dette medlem mener at frem til ny lov om støtte til retts hjelp er lagt frem, bør dagens ordning med at partene kan få dekket advokatbistand etter reglene i straffeprosessloven § 107 c første ledd eller retts hjelploven § 11 andre ledd nr. 6, opprettholdes.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre følgende forslag:

«§ 10 første ledd første punktum skal lyde:

Partene kan få dekket utgifter til advokat til behandling av erstatningssaken hos voldserstatningsmyndighetene etter reglene i straffeprosessloven § 107 c første ledd eller retts hjelploven § 11 andre ledd nr. 6.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at voldsoffererstatning og forhold av betydning for anmeldelse forblir et prioritert saksområde i ny lov om støtte til retts hjelp, og

foreta en samlet vurdering av hvordan rettshjelpsordningen i voldserstatnings saker kan styrkes.»

Komiteens medlem fra Venstre stiller seg kritisk til den nye reguleringen av når skadelidte skal ha rett til å få dekket advokathjelp i forbindelse med søknad om voldsoffererstatning. I dag har personer som har krav på bistandsadvokat, rett til å få dekket hjelp ved søknad om voldsoffererstatning etter straffeprosessloven § 107 c første ledd, og visse personer etter rettshjelploven § 11 andre ledd nr. 6. Dette er foreslått fjernet. Dette medlem mener at dette vil utgjøre en klar svekkelse av retten til advokatbistand i disse sakene. Reguleringen vil dessuten bli svært lite forutberegnelig.

Dette medlem fremmer derfor forslag om at ordlyden i voldserstatningsloven § 10 første ledd endres, slik at voldsofre sikres samme adgang til advokatbistand som etter dagens lov.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre vil ikke støtte forslaget i proposisjonen til endring av rettshjelploven § 11 andre ledd nr. 6 og straffeprosessloven § 107 c første ledd. Disse bestemmelsene bør lyde som før, og disse medlemmer stemmer derfor imot endringene.

Dekning av økonomisk tap

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre merker seg at adgangen til å få erstatning for tingsskade er fjernet i det foreliggende forslaget. Disse medlemmer er kritiske til at den voldsutsatte ikke skal få dekket konkrete økonomiske tap som er en følge av den skadevoldende handlingen, og mener at dette er i strid med alminnelige erstatningsrettslige prinsipper.

Disse medlemmer fremmer derfor forslag om at det inntas et nytt annet ledd i voldserstatningsloven § 4, om at den voldsutsatte skal få erstatning for skade på vanlige klær, proteser og andre personlige bruksting som den voldsutsatte hadde på seg da skaden ble voldt.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Voldserstatningsloven § 4 andre ledd skal lyde:

Den voldsutsatte har krav på å få erstatning for skade på vanlige klær, proteser og andre personlige bruksting som den voldsutsatte hadde på seg da skaden ble voldt.

Lovforslagets andre og tredje ledd blir tredje og fjerde ledd.»

Mulighet for regress

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, fremmer følgende forslag:

«Voldserstatningsloven § 11 skal lyde:

§ 11 Regress

Den voldsutsattes eller dennes etterlattes krav mot skadevolderen eller andre som svarer for skaden, går over på staten i den utstrekning det utbetales erstatning etter loven her.

Staten skal kreve regress når det er utbetalt erstatning i medhold av § 6 og § 7 første ledd bokstav b. Staten skal også kreve regress når det foreligger etterfølgende dom i saker som nevnt i § 7 første ledd bokstav d. Regresskravet skal tilsvare det den voldsutsatte eller dennes etterlatte har fått utbetalt fra staten i medhold av bestemmelsene.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser til at departementet i proposisjonen har gått inn for en løsning hvor staten kan kreve regress også i de tilfeller hvor skadevolder er under 15 år eller utilregnelig. Disse medlemmer mener at det bør være mulig å frafalle adgangen til regress i særlige tilfelle og at det ikke bør kreves regress dersom skadevolders alder eller helsetilstand tilsier det.

Disse medlemmer fremmer derfor forslag om at adgangen til å kreve regress kan frafalles i særlige tilfeller:

«Voldserstatningsloven § 11 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Staten kan gjøre unntak fra krav om regress i særlige tilfeller.

Staten kan ikke kreve regress fra personer som var under 15 år da skaden oppstod.»

Forsinkelsesrente

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, merket seg at en rekke organisasjoner under høringen var innovent viktigheten av rehabiliteringsarbeidet innenfor kriminalomsorgen og de utfordringer store voldsofferkrav gir for enkeltpersoner idet de avslutter soningen. Flertallet mener det er gode grunner for at staten skal kreve regress for voldserstatning fra straffedømte, men er samtidig opptatt av at kriminalomsorgen skal kunne legge til rette for rehabilitering til samfunnet for flest mulig lovbrøyttere. Flertallet foreslår derfor at Stortinget ber regjeringen endre forskriften om Statens innkrevingssentral slik at personer som soner en fengselsstraff, og som er fratatt muligheten til å ha en inntekt, ikke må dekke forsinkelsesrenter i hele den tid vilkårene er til stede.

Flertallet vil påpeke at hovedregelen er at det påløper forsinkelsesrenter når enkeltpersoner skylder penger til staten, men det allerede i dag finnes unntak fra denne hovedregelen, selv om de ikke er direkte sammenlignbare. Et unntak for voldsofferkrav mot personer som soner fengselsstraffer, og som er fratatt mulighet til å ha en inntekt, er godt begrunnet i rehabiliteringshensyn. En slik endring kan også føre til at flere skadevoldere klarer å håndtere regresskravet idet de skal begynne å betale ned på det. Motivasjonen for å gjøre opp for seg kan således bli større, og det vil gi den enkelte et ekstra initiativ til å komme seg raskt i jobb etter endt soning.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fastsette i forskrift at det ikke skal løpe forsinkelsesrenter på statens regresskrav mot skadevolderen i voldserstatnings saker mens skadevolderen soner alminnelig fengselsstraff.»

Komiteens medlem fra Venstre viser til at det i proposisjonen foreslås at det skal kreves forsinkelsesrente på regresskravene. Dette medlem viser til at et regresskrav med forsinkelsesrenter vil kunne gå ut over domfeltes rehabilitering, da det for innsatte med liten betalingsevne, som soner lange straffer, kan være særlig tyngende med en slik innkreving.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem forslag om at det skal legges til et andre ledd i voldserstatningsloven § 13 om at det ikke skal påløpe forsinkelsesrente på erstatningskrav mot innsatte under soning.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Voldserstatningsloven § 13 annet og tredje ledd skal lyde:

Det skal ikke påløpe forsinkelsesrente på erstatningskrav mot innsatte under soning av fengselsstraff.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ikke iverksette voldserstatningsloven før alternative bestemmelser om at det ikke skal påløpe forsinkelsesrente på erstatningskrav mot innsatte under soning av fengselsstraff, er utredet og utarbeidet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til de budsjettmessige konsekvensene av ny voldserstatningslov i forbindelse med nysalderingen av budsjettet for 2022.

Forslag 2

Voldserstatningsloven § 1 skal lyde:

§ 1 Saklig virkeområde

Den som har blitt utsatt for en forsettlig handling eller forsøk på en forsettlig handling som nevnt i straffeloven §§ 131, 155 a, 251, 253, 255, 257, 259, 264, 272, 273, 275, 282, 284, 291, 295, 296, 297, 299, 302, 304, 305, 312, 313, 314 eller 328 eller for en grovt uaktsom handling som nevnt i straffeloven § 281 eller § 294, eller dennes etterlatte, har rett til erstatning fra staten.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre:

Forslag 3

Prop. 238 L (2020–2021) Lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven) sendes tilbake til regjeringen.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utrede andre muligheter for betaling av regresskrav for innsatte i fengsler, herunder betaling i en viss prosent av disponibel inntekt.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen utrede om utenlandske voldsutsatte bør få tilkjent voldserstatning i straffesaker behandlet ved norske domstoler, og i hvilket omfang.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen evaluere ny voldserstatningslov to år etter ikrafttredelse.

Forslag 7

Voldserstatningsloven § 1 skal lyde:

§ 1 Saklig virkeområde

Den som har blitt utsatt for en forsettlig handling eller forsøk på en forsettlig handling som nevnt i straffeloven §§ 131, 155 a, 168, 237, 251, 252, 253, 255, 257, 259, 264, 266, 266 a, 271, 272, 273, 275, 282, 284, 288, 291, 295, 297, 296, 299, 302, 304, 305, 311, 312, 313, 314, 327 eller 328 eller for en grovt uaktsom handling som nevnt i straffeloven § 281 eller § 294, eller dennes etterlatte, har rett til erstatning fra staten.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen utrede om virkeområdet i voldserstatningsloven kan suppleres med en skjønnsbestemmelse som sikrer voldserstatning til de som faller utenfor straffebestemmelsene, basert på sakens faktiske forhold, og fremme forslag om dette til Stortinget.

Forslag 9

Voldserstatningsloven § 7 andre ledd skal lyde:

I særlige tilfeller kan erstatning ytes selv om forholdet ikke er anmeldt.

Lovforslagets andre til femte ledd blir tredje til sjette ledd.

Forslag 10

Voldserstatningsloven § 3 tredje ledd skal lyde:

Dersom skadevolderen eller den voldsutsatte befant seg i Norge eller på norske jurisdiksjonsområder på skadetidspunktet, kan det ytes voldserstatning i andre tilfeller enn nevnt i første og andre ledd når særlige grunner tilsier det.

Forslag 11

§ 10 første ledd første punktum skal lyde:

Partene kan få dekket utgifter til advokat til behandling av erstatningssaken hos voldserstatningsmyndighetene etter reglene i straffeprosessloven § 107 c første ledd eller rettshjelploven § 11 andre ledd nr. 6.

Forslag 12

Voldserstatningsloven § 4 andre ledd skal lyde:

Den voldsutsatte har krav på å få erstatning for skade på vanlige klær, proteser og andre personlige bruksting som den voldsutsatte hadde på seg da skaden ble voldt.

Lovforslagets andre og tredje ledd blir tredje og fjerde ledd.

Forslag 13

Voldserstatningsloven § 11 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Staten kan gjøre unntak fra krav om regress i særlige tilfeller.

Staten kan ikke kreve regress fra personer som var under 15 år da skaden oppstod.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen sikre at voldsoffererstatning og forhold av betydning for anmeldelse forblir et prioritert saksområde i ny lov om støtte til rettshjelp, og foreta en samlet vurdering av hvordan rettshjelpsordningen i voldserstatningssaker kan styrkes.

Forslag fra Venstre:

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen utrede et alternativ hvor voldsutøver får partsstatus slik som i proposisjonen, men hvor voldsutøver ikke kan motsette seg forvaltningsprosessen og slik føre saken inn i domstolssporet.

Forslag 16

§ 7 tredje ledd skal lyde:

Den påståtte skadevolderen skal være part i saken. Den påståtte skadevolderen skal ved forkynning infor-

meres om at Kontoret for voldsoffererstatning vil behandle erstatningskravet og holde skadevolderen ansvarlig. Erstatningskravet kan ikke bringes inn for domstolene dersom det er tatt opp til behandling hos volds-erstatningsmyndighetene.

Forslag 17

Voldserstatningsloven § 13 annet og tredje ledd skal lyde:

Det skal ikke påløpe forsinkelsesrente på erstatningskrav mot innsatte under soning av fengselsstraff.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen ikke iverksette volds-erstatningsloven før alternative bestemmelser om at det ikke skal påløpe forsinkelsesrente på erstatningskrav mot innsatte under soning av fengselsstraff, er utredet og utarbeidet.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

A.

V e d t a k t i l l o v

om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven)

§ 1 Saklig virkeområde

Den som har blitt utsatt for en forsettlig handling eller forsøk på en forsettlig handling som nevnt i straffeloven §§ 131, 155 a, 252, 253, 255, 257, 259, 264, 272, 273, 275, 282, 284, 291, 295, 296, 299, 302, 304, 312, 313, 314 eller 328 eller for en grovt uaktsom handling som nevnt i straffeloven § 281 eller § 294, eller dennes etterlatte, har rett til erstatning fra staten.

§ 2 Forholdet til andre erstatningsordninger

Loven gjelder ikke for skader som omfattes av bilansvarslova og erstatningsposter som kan kreves dekket etter yrkesskadeforsikringsloven.

§ 3 Geografisk virkeområde

Loven gjelder for handlinger som har skjedd mens skadevolderen og den voldsutsatte befant seg i Norge eller på norske jurisdiksjonsområder, jf. straffeloven § 4.

Loven gjelder også for handlinger som har skjedd i utlandet dersom den voldsutsatte på handlingstidspunktet var bosatt i Norge, jf. folkeregisterloven kapittel

4, og straffesaken er behandlet ved en norsk domstol, jf. straffeloven § 5.

§ 4 *Hva som kan kreves erstattet av staten*

Den voldsutsatte eller dennes etterlatte har krav på å få erstatning for skade på person, menerstatning, erstatning for en persons død og oppreisning etter skadeserstatningsloven §§ 3-1, 3-2, 3-4 og 3-5.

Erstatningen skal ikke avkortes etter skadeserstatningsloven § 1-1, § 1-3 eller § 5-2 første punktum.

Erstatning som er betalt av skadevolderen, kommer til fradrag.

§ 5 *Erstatningens øvre grense*

Det ytes ikke høyere erstatning enn 60 ganger grunnbeløpet i folketrygden, jf. folketrygdloven § 1-4, per person per sak. I særlige tilfeller kan den øvre grensen fravikes.

§ 6 *Utbetaling av erstatning tilkjent ved dom*

Den som ved rettskraftig dom er tilkjent erstatning for en handling nevnt i § 1, har rett til å få erstatningen utbetalt av staten dersom forholdet er anmeldt. Første punktum gjelder ikke for fraværdommer.

Krav om utbetaling etter første ledd må være fremmet for Kontoret for voldsoffererstatning innen seks måneder etter at dommen ble rettskraftig.

§ 7 *Utbetaling av erstatning som ikke er tilkjent ved dom*

Søknad om erstatning kan fremmes for Kontoret for voldsoffererstatning dersom forholdet er anmeldt og

- a) straffesaken er avsluttet uten domstolbehandling,
- b) det er avsagt fraværdom eller inngått rettsforlik om erstatningskravet,
- c) erstatningskravet ikke ble behandlet i straffesaken fordi det åpenbart var mest hensiktsmessig å behandle kravet i sivilprosessens former, jf. straffeprosessloven § 427 femte ledd og § 428 fjerde ledd, eller fordi det var til uforholdsmessig ulempe for påtalemyndigheten å fremme kravet i straffesaken, jf. straffeprosessloven § 427 andre ledd andre punktum eller
- d) det vil være uforholdsmessig tyngende for den voldsutsatte eller dennes etterlatte å vente med å få erstatningskravet behandlet til straffesaken er avsluttet.

Søknaden må fremmes innen ett år etter at endelig påtaleavgjørelse er truffet. Er saken henlagt på grunn av strafferettslig foreldelse, må søknaden i tillegg være fremmet før kravet mot skadevolderen er foreldet etter reglene i foreldelsesloven.

Den som er utsatt for en handling som nevnt i § 1 eller dennes etterlatte, har rett til erstatning fra staten når skadevolderen er ansvarlig etter alminnelige erstatningsregler. Det får likevel ikke betydning for erstatning

gen om skadevolderen er død eller ukjent, eller ikke kan holdes ansvarlig for hele erstatningsbeløpet, jf. skadeserstatningsloven § 1-1, § 1-3 eller § 5-2 første punktum. Søknaden kan avslås dersom den voldsutsatte eller dennes etterlatte ikke i tilstrekkelig grad har bistått ved etterforskningen. I tillegg til det som følger av skadeserstatningsloven § 5-1, kan erstatningen settes ned dersom skaden er oppstått under slike forhold at det er urimelig at staten yter erstatning.

Den påståtte skadevolderen skal være part i saken og skal ved forkynning informeres om at Kontoret for voldsoffererstatning vil behandle erstatningskravet. Kontoret for voldsoffererstatning fatter vedtak om erstatning og utbetaler erstatningen når vedtaket er endelig avgjort. Om ikke annet følger av loven her, kommer forvaltningslovens bestemmelser til anvendelse.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om saksbehandlingen etter bestemmelsen her.

§ 8 *Tilleggserstatning*

Selv om den voldsutsatte eller dennes etterlatte har fått utbetalt erstatning i samsvar med dommen mot skadevolderen i medhold av § 6, kan det etter søknad til Kontoret for voldsoffererstatning utbetales tilleggserstatning dersom

- a) det er klart at kravet ikke kunne vært fremmet og behandlet i straffesaken fordi kravet ikke var modent da straffesaken ble behandlet, og den voldsutsatte eller dennes etterlatte har krav på vesentlig høyere erstatning, eller dersom vilkårene for ny behandling etter skadeserstatningsloven § 3-8 er oppfylt,
- b) erstatningsbeløpet i dommen ble avkortet i medhold av skadeserstatningsloven § 1-1, § 1-3 eller § 5-2 første punktum eller
- c) erstatningen ble avkortet til 60 ganger grunnbeløpet i medhold av § 5.

I saker der den voldsutsatte eller dennes etterlatte har fått utbetalt erstatning i medhold av § 7, kan det etter søknad til Kontoret for voldsoffererstatning utbetales tilleggserstatning dersom det er klart at kravet ikke kunne vært fremmet da Kontoret for voldsoffererstatning behandlet søknaden fordi kravet ikke var modent og den voldsutsatte eller dennes etterlatte har krav på vesentlig høyere erstatning, eller dersom vilkårene for ny behandling etter skadeserstatningsloven § 3-8 er oppfylt.

For krav om tilleggserstatning gjelder reglene i § 7.

§ 9 *Klage og rettslig overprøving*

Vedtaket fattet etter §§ 7, 8 eller 12 kan påklages til Statens sivilrettsforvaltning.

Søksmål om gyldigheten av vedtaket kan ikke reises uten at parten har benyttet sin adgang til å klage over vedtaket, og klagen er avgjort. Søksmål må reises mot

staten ved Statens sivilrettsforvaltning innen ett år fra det tidspunktet underretningen om det endelige vedtaket er kommet fram til parten.

Den som ikke har hatt kjennskap til kravet eller som av andre grunner ikke kan bebreides for å ha unnlatt å komme med innsigelser til kravet, kan i særlige tilfeller bringe saken inn for domstolene selv om klageadgangen ikke har vært benyttet og søksmålsfristen i andre ledd er utløpt.

§ 10 Dekning av utgifter til advokat og spesialisterklæring

Dersom sakens omfang eller kompleksitet tilsier det, kan partene få dekket utgifter til advokat til behandling av erstatningssaken hos voldserstatningsmyndighetene. Utgiftene dekkes etter den offentlige salær-satsen, jf. salærforskriften § 2. Forvaltningsloven § 36 gjelder ikke. Partenes krav om dekning av advokatutgifter må fremmes før vedtak om voldserstatning fattes.

Finner Kontoret for voldsoffererstatning ved behandling av søknaden at en spesialisterklæring vil kunne få avgjørende betydning for søknadens utfall, kan Kontoret for voldsoffererstatning oppnevne en sakkyndig for å avgi erklæring. Utgiftene dekkes etter lov om vidners og sakkyndiges godtgjørelse.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om godtgjøring av advokater og om godtgjøring og oppnevning av sakkyndige etter bestemmelsen her.

§ 11 Regress

Den voldsutsattes eller dennes etterlattes krav mot skadevolderen eller andre som svarer for skaden, går over på staten i den utstrekning det utbetales erstatning etter loven her.

Staten skal kreve regress når det er utbetalt erstatning i medhold av § 6 og § 7 første ledd bokstav b. Staten skal også kreve regress når det foreligger etterfølgende dom i saker som nevnt i § 7 første ledd bokstav d. Regresskravet skal tilsvare det den voldsutsatte eller dennes etterlatte har fått utbetalt fra staten i medhold av bestemmelsene.

§ 12 Tilbakebetaling

Dersom den voldsutsatte eller dennes etterlatte har gitt uriktige opplysninger eller fortiet forhold av betydning for vedtaket, kan Kontoret for voldsoffererstatning kreve at erstatningen tilbakebetales. I særlige tilfeller kan Kontoret for voldsoffererstatning også kreve tilbakebetaling dersom retten kjenner vedtaket om voldserstatning ugyldig, og voldserstatningsmyndighetene på bakgrunn av dommen kommer til at erstatningsbeløpet var satt for høyt.

Klage på vedtak om tilbakebetaling har oppsettende virkning.

§ 13 Tvangsgrunnlag og tvangsinn drivelse

Statens krav etter §§ 11 og 12 er tvangsgrunnlag for utlegg og innkreves av Statens innkrevingsentral.

§ 14 Rådighetsbegrensning

Om rådighetsbegrensning m.m. gjelder skadeserstatningsloven § 3-10.

§ 15 Barn som har opplevd vold mot en nærstående person

Kongen kan i forskrift fastsette at barn som har opplevd vold mot en nærstående person, kan gis rett til erstatning også når skadevolderen ikke er ansvarlig etter alminnelige erstatningsregler. Det skal i forskriften fastsettes nærmere vilkår for erstatningen og hvilke saksbehandlingsregler som skal gjelde.

§ 16 Tilgang til opplysninger

Dommer og rettsforlik kan uten hinder av taushetsplikt utleveres fra domstolene eller påtalemyndigheten til Kontoret for voldsoffererstatning og Statens sivilrettsforvaltning når dette er nødvendig for at voldserstatningsmyndighetene skal kunne utføre sine oppgaver etter loven her.

Kontoret for voldsoffererstatning og Statens sivilrettsforvaltning kan uten hinder av taushetsplikt innhente fra Statens innkrevingsentral og Folkeregisteret de opplysningene som er nødvendige for utførelsen av oppgaver etter loven her, og nødvendige opplysninger til utredning og produksjon av statistikk.

§ 17 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at forskjellige bestemmelser skal tre i kraft til forskjellig tid.

Fra den tid loven trer i kraft, oppheves lov 20. april 2001 nr. 13 om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m.

§ 18 Overgangsregler

Loven gjelder for handlinger som har skjedd etter 1. januar 1975 og som det for første gang søkes erstatning for etter lovens ikrafttredelse.

Den som har fått utbetalt erstatning i medhold av voldsoffererstatningsloven eller voldsoffererstatningsforskriften, kan få utbetalt erstatning etter loven her dersom voldsoffererstatningen ble avkortet fordi den øvre grensen var lavere enn 60 ganger grunnbeløpet, jf. folketrygdloven § 1-4, per person per sak, og den voldsutsatte eller dennes etterlatte ved dom er tilkjent høyere erstatning fra skadevolderen. Tilleggserstatningen skal bare utbetales i den utstrekning det kan utbetales erstatning etter loven her. Det gjelder ingen søknadsfrist for å fremme kravet.

Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

§ 19 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endringer:

§ 163 a andre ledd skal lyde:

Følgende myndigheter kan foreta forkynning etter første ledd: de alminnelige domstoler, jordskifterettene, Forbrukerklageutvalget, Husleietvistutvalget, Pareringsklagenemnda, fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, påtalemyndigheten, namsmenn, lensmenn, statsforvaltere og *Kontoret for voldsoffererstatning*.

2. I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp gjøres følgende endringer:

§ 11 andre ledd nr. 6 oppheves. Nåværende nr. 7 blir nr. 6.

§ 16 første ledd nr. 4 til 6 og nytt nr. 7 skal lyde:

4. for utlending i tilfeller som nevnt i utlendingsloven § 92 tredje ledd annet punktum og fjerde ledd, § 129 annet ledd, eller for den som har rett til fri sakførsel etter statsborgerloven § 27 sjuende ledd annet eller tredje punktum,
5. til den som er begjært fratatt rettslig handleevne, eller som begjærer et vedtak om fratakelse av rettslig handleevne opphevet etter vergemålsloven,
6. til den det oppnevnes advokat for i medhold av barneloven § 61 første ledd nr. 5,
7. *til den som er saksøkt i sak som nevnt i § 11 første ledd nr. 4.*

§ 23 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke fri rettshjelp som er innvilget til partene i medhold av § 16 første ledd, jf. § 11 første ledd nr. 4.

3. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 107 c femte ledd nytt andre punktum skal lyde:

Oppdraget som bistandsadvokat omfatter ikke å søke om voldserstatning fra staten.

4. I lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningrett gjøres følgende endringer:

§ 2-8 første og andre ledd skal lyde:

Dersom det er gitt pålegg om trekk for flere krav hos samme skyldner, og det som kan trekkes etter § 2-7 første ledd ikke er tilstrekkelig til å dekke alle kravene, har kravene prioritet som følger:

- (a) krav som grunner seg på lovbestemt forsørgelsesplikt,
- (b) krav på erstatning eller oppreisning for skade voldt ved en straffbar handling,
- (c) *statens regresskrav etter voldserstatningsloven § 11,*
- (d) krav på bøter,
- (e) krav på skatt eller offentlig avgift,
- (f) andre krav.

Fortrinnretten etter første ledd bokstavene a–e gjelder tilsvarende for ansvar for slike krav eller tilsvarende trekk.

B.

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at Kontoret for voldsoffererstatning i Vardø blir tilført andre oppgaver slik at bemanningen ved kontoret ikke reduseres. Stortinget ber også regjeringen vurdere tiltak for å styrke Kontoret for voldsoffererstatning.

II

Stortinget ber regjeringen fastsette i forskrift at det ikke skal løpe forsinkelsesrenter på statens regresskrav mot skadevolderen i voldserstatningssaker mens skadevolderen soner alminnelig fengselsstraff.

Oslo, i justiskomiteen, den 12. mai 2022

Per-Willy Amundsen

leder

Andreas Sjalg Unneland

ordfører